

Nyttårstale

Taler

Thorbjørn Jagland

Dato

1 januar 1997

Sted

NRK radio og TV

- 1 I høst fikk mange av oss mulighet til å bli kjent med 9 år gamle Mikaela da hun
var gjest i Tande Ps lørdagsprogram. Mikaela tilbrakte sine første leveår på et
barnehjem i Romania. Hun delte rom med 45 andre barn. Selv hadde Mikaela
åpen leppe og gane, og derfor kunne hun hverken snakke eller spise på vanlig
5 måte.

Et bilde av Mikaela sto i en norsk avis. En av dem som så det var Kristina Holst.
Hun bestemte seg for å hjelpe. Hun fikk den vesle jenta hjem til seg, og i dag er
Mikaela en livsglad 9-åring som går i klasse 2A på Billingstad skole i Asker.

10

På barnehjemmet i Romania sto Mikaelas seng plassert slik at hun kunne leke
ved å lage skygger på veggen med fingerne sine. Dette kan være grunnen til at
hun ikke mistet forstanden i en tilværelse uten å kunne snakke, leke med, eller
ha nærhet til andre.

15

Denne historien er for meg en bekreftelse på uttrykket:

- Det finnes ikke håpløse mennesker, bare håpløse situasjoner.

20

Dette mener jeg må være en ledetråd for oss alle. Vi må omdanne håpløse
situasjoner til muligheter.

Jeg tenker særlig på situasjonen til barn og unge som opplever
rusmiddelmisbruk, overgrep og vold.

25

Vold i hjemmene skaper vold på gata. Barn som lærer at håndtering av
konflikter er det samme som slag og spark, benytter ofte selv den samme
metoden overfor andre mennesker.

Men alle mønstre kan brytes. Å bidra til dette krever innlevelse i andre menneskers liv. Istedenfor å moralisere med utgangspunkt i vårt eget gode liv, må vi få igang samtaler og lytte til det foreldre og barn som har det vanskelig sier.

35

Rett før jul møtte jeg Atle Vårvik og Johann Olav Koss. De jobber sammen med andre toppidrettsfolk - mot narkotika. De arbeider med å bygge opp selvtilit hos unge mennesker, lære dem å akseptere hverandre og holde sammen. I skoleklasser og idrettslag øver de på å skape trygge situasjoner, og på å gi den enkelte mot til å si nei. Vårvik, Koss og de andre - tar ansvar og gjør noe for å skape endring.

40

Jeg ser det som en av mine viktigste oppgaver å mobilisere mer frivillig innsats, og mer samarbeid mellom offentlig og frivillig virksomhet.

45

Dette er særlig viktig i kampen mot vold, narkotika og kriminalitet. Vi kan vinne den kampen, hvis vi alle deltar.

Jeg og regjeringen mener at det er et viktig velferdsgode, på linje med retten til skolegang og helsetilbud, at folk flest kan ferdes trygt på gater og veier. Barn og ungdom har krav på trygghet i skolegården og på skoleveien.

50

Derfor henvender jeg meg til dere som er idrettsledere, ungdomsledere, skolefolk og foreldre - ja til alle som er unge, eller som er i kontakt med ungdom, om å delta i en folkelig mobilisering mot vold, rusmiddelmisbruk og kriminalitet.

55

Regjeringen vil selv stille opp ved å bedre vilkårene for lag og foreninger som arbeider for barn og unge. Vi vil endre skattereglene slik at idrettslag, musikk-korps og andre grupper lettere kan tjene egne penger og engasjere instruktører.

60

Jeg vil også ta initiativ til at frivillige organisasjoner skal få noe mer av inntektene fra de statlige spillene. For det er et problem at de disse spillene gjør det vanskeligere for de frivillige å skaffe egne inntekter.

65

Forutsetningen må være at det er grasrot-aktiviteter som skal støttes. Knøttelagene, skolemusikk-korpsene, den lokale kulturen - det er de som trenger mer støtte.

Store sosiale forskjeller skaper et utrygt samfunn. Derfor er rettferdig fordeling nødvendig og til beste for alle. De som har falt utenfor har krav på en ekstra innsats fra fellesskapet. Vi - det store flertallet som lever på solsiden - får det også bedre hvis mindretallet løftes opp.

Vi må bruke de samme virkemidlene for å løfte mindretallet, som vi i sin tid brukte for å løfte flertallet - utdanning, gode boliger og ikke minst, arbeid. Vi må ikke få et samfunn som deles opp i to: Oss, og de andre. Derfor må kampen mot arbeidsledigheten fortsatt stå øverst på dagsorden.

Det er arbeidet som skaper grunnlaget for velferden vår. Det hjelper ikke å ha mye oljepenger hvis vi ikke har fagfolk til å gjøre jobben.

Derfor er regjeringen så påholden med å bruke mer oljepenger. Pøser vi mer oljepenger inn i økonomien uten at det finnes kvalifiserte arbeidstakere til å øke innsatsen på områder der det trengs, vil resultatet bare bli ny prisstigning. Da utkonkurrerer vi nok engang industrien og annen privat virksomhet, som vi er så avhengige av for å sikre arbeid og velferd for alle.

Oljen varer ikke evig, lenger fram i tid vet vi at oljeinntektene vil gå ned. Samtidig vil vi ha behov for mer penger til å dekke utgiftene til pensjoner og eldreomsorg.

Derfor er det så viktig å bygge opp et oljefond som kan hjelpe oss å bære velferden også i framtida. Det er nå vi må vise at vi har rygg til å bære gode tider. Det er nå vi må ta ansvar for å unngå at våre barn og barnebarn blir gjeldsslaver.

Vi bruker allerede mye oljepenger i Norge. På de vel 25 årene oljen har gitt oss inntekter, har vi brukt 700 milliarder kroner. Neste år bruker vi 22 milliarder oljekroner for å gjøre opp statsbudsjettet. Nåtidens generasjoner nyter altså i høy grad godt av oljeformuen. Like rimelig må det være at framtidens generasjoner også får sin del. Vi politikere må derfor ta oss bryet med å foreta valg, i stedet for å velge den lettvinde veien - å bruke mer oljepenger nå.

Tempoet i samfunnsendringene er stort. Det smitter over på tempoet i hverdagen. Mange opplever dagene som en sammenhengende mengde tidsfrister.

110 Spørsmålet er om tempoet er blitt så høyt at vi er i ferd med å miste noe av styringen med vår egen tilværelse.

Michael Ende har skrevet en eventyr-roman som heter "MOMO - eller kampen om tiden". I denne romanen er det en Tidssparekasse. Folk overtales til å spare
115 tid ved at de kutter ut alt som er unyttig. En av dem som utsettes for dette, kutter ut kjæresten, selger kjæledyret, slutter med sang, lesing og besøk hos venner. Slik skal han bli en effektiv mann som får noe ut av livet. Det underlige er at han får det travlere enn noensinne. Den oppsparte tiden forsvinner - og han ser den aldri igjen.

120

Tid er for mange arbeidstakere et større knapphetsgode enn penger. Derfor ønsker mange tidsreformer framfor mer penger i egen lommebok.

Jeg håper at vi kan skape et felles grunnlag mellom arbeidstakerorganisasjonene, arbeidsgiverne og staten - om at slike forhold blir vektlagt mer i framtidige
125 lønnsoppgjør. Regjeringen går nå igang med å forberede en bred etterutdanningsreform. Slik at den kan bringes inn for fullt ved lønnsoppgjøret i 1998. Dette er nødvendig for å sikre en rettferdig fordeling av kunnskapen, og for å beholde solidariteten i arbeidslivet.

130

Da den nye regjeringen tiltrådte i høst brukte vi uttrykket Det norske Hus. Det var for å få fram at samfunnet, akkurat som et hus, må bygges av dem som bor der. Men også for å understreke at det norske samfunn må ha en grunnmur, det må ha vegger og et tak.

135

Grunnmuren må nå bygges om i samsvar med økologisk tenkning. De fire veggene er:

et sterkt næringsliv en solidarisk velferdspolitikkk utdanning, forskning og
140 kultur og en aktiv utenriks- og sikkerhetspolitikk

Disse veggene må forsterkes og fornyes hvis de skal tåle de store forandringene som møter oss ved inngangen til et nytt årtusen. Taket utgjøres av våre felles verdier som verner huset.

145

Vi som lever nå har muligheter til å skape et trygt og varmt samfunn - som ingen

andre generasjoner har hatt før oss.

150 Mulighetene kan brukes til skritt for skritt å skape mer tid for omsorg, bedre utdanning, mer interessante jobber og flere opplevelser innen idrett, kunst og kultur. Vi kan gjøre Norge til et kulturhus i ordets videste og beste forstand. Dette vil være et hus som står på en økologisk grunnmur - i motsetning til et samfunn som bare higer videre mot mer forurensende forbruk.

155

Til slutt vil jeg vende tilbake til Mikaela: Hun tilbrakte sine første leveår på et barnehjem, mens det enda var et kommunistisk diktatur i Romania.

I det tidligere Jugoslavia pågår det nå omfattende demonstrasjoner for at
160 demokratiske valg skal bli respektert også der, slik demokratiet har vunnet fram i resten av Europa. Jeg tror jeg har hele folket med meg når jeg ber Serbias president Milosovic om straks å etterkomme kravene fra Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa - om å godkjenne opposisjons-partienes rettmessige seier ved valgene tidligere i høst.

165

La demokratiet seire i hele det tidligere Jugoslavia. Bare da kan det bli fred.

Mitt største ønske for det nye året er at vi nordmenn også i 1997 opprettholder vårt sterke engasjement for fred og rettferdighet.

170

Vi må opprettholde bistanden til de fattige landene, og vise solidaritet med dem som flykter og får opphold i Norge. Vi må støtte arbeidet til FN.

Så lenge flagget til De forente nasjoner vaier, er det håp i verden.

175

Mange nordmenn arbeider utenfor landets grenser, i FNs og NATOs fredsbevarende styrker, i utenrikstjenesten, innen bistand og i annen humanitær og kirkelig tjeneste. Vi sender våre hilsener til dere alle ved starten av det nye året.

180

Våre hilsener går også til kongehuset - Kong Harald, dronning Sonja og deres familie. Vår kongefamilie gjør en stor innsats for Norge.

Jeg vil ønske dere alle et riktig godt nytt år, med tro på at alle vil bidra til å gi håp
185 til de som har det vanskelig - hjemme og ute.

190

Kilde

<http://odin.dep.no/odinarkiv/norsk/smk/1997/taler/099005-991677/dok-bn.html>

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/nyttarstale-442>

195

200

205

210

215

220